

KUTSESTANDARD

Diplomeeritud arhitekt, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Diplomeeritud arhitekt, tase 7	7

A-osa

KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Arhitekti töö eesmärgiks on ühendada kunstilised, tehnoloogilised, tehnilised ja majanduslikud lahendused tasakaalustatud ruumiliseks terviklahenduseks, mis hõlmab välisruumi, ehitiste arhitektuuri ja hoonete siseruumi lahendusi ning on projekteerimise ja ehitamise tulemusel valmiva säästva ja tervikliku elukeskkonna loomise aluseks.

Arhitekti kutset omav isik on võimeline mõistma ja vahendama üksikisikute, ühiskondlike gruppide ja ametiasutuste vajadusi seoses ruumilise planeerimise, arhitektuurse projekteerimise, ehitamise, arhitektuuripärandi säilitamise ja väärtustamise ning loodusliku tasakaalu hoidmisega. Oma töös lähtub arhitekt avalikust huvist ning heast planeerimis-, projekteerimis- ja ehitustavast.

Arhitekti kutsealal on kirjeldatud kutsed järgmistel EKR tasemetel:

- Rakendusarhitekt, tase 6
- Diplomeeritud arhitekt, tase 7
- Volitatud arhitekt, tase 7
- Volitatud arhitekt-ekspert, tase 8

Käesolevas kutsestandardis on kirjeldatud 7. taseme diplomeeritud arhitekti kutsealast kompetentsust.

Diplomeeritud arhitekt, tase 7 on spetsialist, kes koostab volitatud arhitekti juhendamisel planeeringute erinevate liikide ning ehitiste ehitusprojektide arhitektuurset osa ja arhitektuurseid terviklahendusi.

Diplomeeritud arhitekt, tase 7 pädevuses on iseseisvalt ja omal vastutusel koostada ehitusprojekti arhitektuuri osa ehitusloa kohustuse alla mittekuluvalatele ehitistele ja kuni 9 m kõrgustele ning kuni 180 m² ehitusaluse pinnaga avalikkusele suletud ehitusloakohustuslikele hoonetele.

Diplomeeritud arhitekti, tase 7 on vajadusel oma pädevuse piiresse jäävate ehitusprojektide peaprojekteerija.

A.2 Tööosad

A.2.1 Planeeringu koostamine erinevates planeeringu liikides

1. Planeeringuala ülevaatus, ruumiline analüüs ja planeeringu lähteseisukohtade koostamine
2. Ruumiliste visioonide ja planeeringute eskiislahenduste koostamine
3. Avalikkuse, huvitatud isikute ja asjakohaste ametiasutuste arvamustega arvestamine tasakaalustatud ruumilise lahenduse kaudu
4. Planeeringuala ruumilise terviklahenduse koostamine
5. Planeeringu ruumilise terviklahenduse tutvustamine ja põhjendamine koostöö ning avalikustamise kaudu
6. Planeeringu vormistamine

A.2.2 Ehitusprojektide arhitektuuri osa, sh välis- ja siseruumi terviklahenduse koostamine selle kõigis staadiumites

1. Lähtetingimuste analüüs ja programmi koostamine
2. Ruumiliste visioonide ja ehitise eskiiside koostamises osalemine
3. Ehitusprojekti arhitektuuri osa koostamine
4. Energiatõhususe arvutuste tegemine

5. Ehitusprojekti vormistamine ja dokumenteerimine
6. Koostöö huvitatud osapoolte ja asjakohaste ametkondadega
7. Autorijärelevalve ja osalemine ehitise kasutuselevõtu protsessis

A.2.3 Ruumiliste otsuste koordineerimine ja ettevalmistamine avalikus sektoris

1. Ruumiliste lahenduste koostamise koordineerimine
2. Osapoolte nõustamine avalikes huvides

A.2.4 Ehitusprojektide koostamise juhtimine

1. Ehitusprojektide koostamise korraldamine, sh ehitusprojekti erinevate osade koostamise koordineerimine
2. Koostöö kasutajate, tellija ja ametkondadega

A.3 Töö keskkond ja eripära

Arhitekt töötab peamiselt arhitektibüroos, projekteerimisbüroos või ametiasutustes. Tööülesannete tõttu tuleb viibida ka välitingimustes ja ehitusobjektidel.

Töö on loominguline, võib olla vaimselt pingeline. Töökoormus ja -aeg võivad jaotuda ebaühtlaselt.

A.4 Töövahendid

Arhitekt kasutab oma töös tavapäraseid bürootöövahendeid, erinevaid kommunikatsioonivahendeid, kontori- ja projekteerimistarkvara, ehitusteabe modelleerimise ja kohateabe süsteeme, maketeerimise ja visualiseerimise vahendeid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Ruumitaju, ruumi ettekujutamise ja komponeerimise võime, loominguline mõtlemine, loogiline mõtlemine ja üldistusvõime, iseseisvus ja otsustusvõime, vastutusvõime ja täpsus, koostöövõime, suhtlemisoskus ja pingetaluvus, ilumeel, õpivalmidus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Ülikool või sellega võrreldava õppeasutuse arhitektiõppe, mis on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga 7. septembrist 2005, 2005/36/EÜ, „Kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta” ja Eesti Vabariigi Valitsuse 25. oktoobri 2004. a määrusega nr 312, „Arstiõppe, loomaarstiõppe, proviisoriõppe, hambaarstiõppe, ämmaemandaõppe, õeõppe, arhitektiõppe ja ehitusinseneriõppe raamnõuded” või rakendusarhitekti või muu arhitektuurialane kõrgharidus ning nõutavas mahus töökogemus. Arhitektiõppe lõpetamisel arvestatakse töökogemusena õppekava läbimisel sooritatud praktikaid.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Arhitekt, projekteerija, planeerija, nõunik.

A.8 Reguleerimisalad kutsealal tegutsemiseks

Ehitusseadustik, planeerimisseadus, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus ja nende asjakohased rakendusaktid.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Diplomeeritud arhitekt, tase 7 kutsestandard koosneb neljast kutsespetsiifilisest (B.2.1 – B.2.4) ja kutset läbivast (B.2.5) kompetentsist.
Diplomeeritud arhitekt, tase 7 kutse saamiseks tuleb tõendada kõik kompetentsid.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Planeeringu koostamine erinevates planeeringu liikides	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. Osaleb volitatud arhitekti juhendamisel planeeringu lähteolukorra analüüsimises, arvestades ruumilise, majandusliku, sotsiaalse, loodusliku, ajaloolise, kultuurilise jm keskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi. 2. Koostab volitatud arhitekti juhendamisel ja lähteseisukohtade alusel ruumilisi visioone, ruumilisi strateegiaid ning planeeringu eskiislahendusi, rakendades avarat kujutlusvõimet ning leides ühiskonnale vajalikke funktsionaalselt, esteetiliselt ja majanduslikult tasakaalustatud lahendus, mis on kvaliteetse keskkonna aluseks. 3. Mõistab osapoolte vajadusi ja osaleb mõistlike ja tasakaalustatud lahenduste leidmisel sisulistele probleemidele. Teeb volitatud arhitekti juhendamisel koostööd avalikkuse, huvitatud isikute ja asjakohaste ametiasutustega, kasutades selleks sobivaid koostöövorme. 4. Osaleb volitatud arhitekti juhendamisel planeeringu ruumilise terviklahenduse koostamises koosmõjus teiste planeeringu osadega, lähtudes varasematest analüüsides, visioonidest ja eskiislahendusest. Kavandab volitatud arhitekti juhendamisel eeldused ja võimalused tervikliku kvaliteetse elukeskkonna väljakujundamiseks. 5. Tutvustab, selgitab ja põhjendab planeeringu lahendust ning vastab üleskerkinud küsimustele mõistetavalt. Tagab teabe kättesaadavuse ning oskab planeeringu eesmärgist tulenevalt välja tuua olulisemaid arutluse punkte. 6. Vormistab volitatud arhitekti juhendamisel planeeringu graafilise, tekstilise ja illustratiivse osa, tehes seda selgelt, loetavalt ja arusaadavalt ning korrektset erialast terminoloogiat kasutades.	
B.2.2 Ehitusprojektide arhitektuuri osa, sh välis- ja siseruumi terviklahenduse koostamine selle kõigis staadiumites	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. Oma pädevuse piirides või volitatud arhitekti juhendamisel selgitab välja ja analüüsib asukohast, kasutajate vajadustest ja võimalustest tulenevaid lähtetingimusi ning koostab ehitiste lähteülesande ja (ruumi)programmi. 2. Koostab oma pädevuse piirides või volitatud arhitekti juhendamisel ja lähteülesande alusel erinevaid ruumilisi visioone ning ehitise eskiislahendusi, rakendades avarat kujutlusvõimet ning leides funktsionaalselt, konstruktiivselt ja tehniliselt toimiva, esteetiliselt ja majanduslikult tasakaalustatud jätkusuutliku lahenduse. 3. Koostab oma pädevuse piirides või volitatud arhitekti juhendamisel ja eskiisist lähtudes ehitusprojekti eel-, põhi- ja tööprojekti arhitektuuri osa lahendused vastavalt ehitusprojektile esitatavatele nõuetele ja heale tavale ning kooskõlas teiste ehitusprojekti osadega. Tagab ruumilise lahenduse terviklikkuse ja selle säilimise projekteerimise käigus. 4. Rakendab projekteerimisel energiatõhusa hoone projekteerimise põhimõtteid. Tõendab lihtsustatud meetodil projekteeritava või oluliselt rekonstrueeritava hoone energiatõhususe nõuetele vastavust ja annab vastava energiamärgise. 5. Vormistab ehitusprojekti graafilise, tekstilise ja illustratiivse osa, tehes seda selgelt, loetavalt ja arusaadavalt ja korrektset erialast terminoloogiat kasutades ning ehitusprojekti vormistamisele esitatavatele nõuetele vastavalt. 6. Selgitab välja osapoolte vajadused ning leiab mõistlikud ja tasakaalustatud lahendused koostöös asjakohaste ametkondadega. 7. Teostab oma pädevuse piirides või volitatud arhitekti juhendamisel autoriõiguse kaitseks autorijärelevalvet ning kontrollib ehitise vastavust projektile. Tagab ruumilise lahenduse terviklikkuse ja selle säilimise ehitamise käigus, vajadusel täpsustab ja täiendab projekti ehitusprotsessi käigus. Koostab arhitektuursete elementide ja toodete hooldus- ning kasutusjuhendid, arvestades toodete ja materjalide tootja juhendeid ning neile kehtestatud nõudeid.	
B.2.3 Ruumiliste otsuste koordineerimine ja ettevalmistamine avalikus sektoris	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1. On võimeline oma pädevuse piires osalema planeeringute ja ehitusprojektide ruumiliste lahenduste koostamise koordineerimises ning muude ruumilist arengut suunavate otsuste tegemisel, eesmärgiga võimaldada terviklik, kvaliteetne ja tasakaalus ruumiline areng. 2. Osaleb oma pädevuse piires arendajate ja huvitatud isikute nõustamisel planeeringute ja ehitusprojektide ruumiliste lahenduste koostamise küsimustes, esindades avalikke huve ja üldisi väärtusi.	
B.2.4 Ehitusprojektide koostamise juhtimine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad:	

1. Korraldab ja juhhib oma pädevuse piires olevate ehitiste ehitusprojektide koostamist, sh ehitusprojekti erinevate osade koostajate tööd, seades eesmärgiks ehitusprojekti kvaliteedi ja terviklikkuse, koordineerides projekti osade kokkusobivust ja vastutades ehitusprojekti osade kokkusobivuse eest.
2. Selgitab välja ja tasakaalustab erinevate osapoolte huvid ja vajadused ruumilise lahenduse kaudu, arvestades seejuures olulisi asjaolusid (nt kasutajate ja tellija vajadused, avalik huvi, õigusaktid ja head tavad jt).

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.5 Diplomeeritud arhitekt, tase 7 kutset läbiv kompetents	EKR tase 7
1. Mõistab inimese suhet ehitatava keskkonnaga ja ehitatava keskkonna suhet olemasoleva keskkonnaga, arvestades ehitiste ja nendevahelise ruumi vastavust inimese vajadustele ning kooskõla loodusega. 2. Mõistab sise- ja välisruumi suhteid, avaliku, poolavaliku ja mitteavaliku ruumi seoseid ning asula ja asulavälise ruumi erinevusi. 3. Mõistab ruumilist planeerimist, ehitiste projekteerimist, ehitamist ja ehitiste kasutamist kui ühtset protsessi, mis on eelduseks kvaliteetse ehitatud keskkonna loomisele. 4. Mõistab ja rakendab alusuuringutel ja sidusaladel kasutatavaid erinevaid meetodeid lähtetingimuste ja ruumiliste lahenduste koostamisel. 5. Tunnetab valikuvõimaluste paljusust, katsetab, analüüsib ja hindab erinevaid ruumilisi lahendusi, teeb neist järeldusi ja valikuid, mis toetuvad piisavale loominguilisele, esteetilisele, filosoofilisele, meetoodilisele ja teoreetilisele alusele 6. Mõistab funktsionaalseid seoseid ruumilises planeerimises ja arhitektuurses projekteerimises 7. Tunneb ja rakendab erinevaid insenerteadmisi tasemel, mis võimaldab püstitada ülesandeid planeeringute ja ehitusprojektide eri osade koostajatele. 8. Arvestab ehitatava keskkonna kasutajate vajadusi, ühildades neid võimaluste ja piirangutega ning jätkusuutliku arengu põhimõtetega. 9. Juhib oma pädevuse piires ehitusprojekti koostamist kui terviktegevust, mis tagab loovad ja kvaliteetsed lahendused. 10. Kasutab planeerimis-, projekteerimis- ja juhtimisprotsessis enam levinud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid. 11. Mõistab arhitektikutse ja -eetika ning arhitekti ühiskondliku rolli olemust, arvestab sotsiaalsete teguritega ja järgib oma tegevuses kutse-eetika nõudeid. On valmis aktiivselt osalema kodanikuühiskonnas ning suhtub sallivalt hoiakute ja väärtuste mitmekesisusse. 12. On valmis andma oma panuse arhitektuuri valdkonna edendamiseks. 13. Osaleb meeskonnatöös, suhtub austusega kolleegidesse ja tunneb töökultuuri. 14. Mõistab ja rakendab ressursi- ja energiatõhususe ning säästva arengu põhimõtteid ehitatavas keskkonnas. 15. Kasutab oma igapäevatöös arvutit infotöötamise, ohutuse, kommunikatsiooni, sisuloome ja probleemilahenduse osas iseseisva kasutaja tasemel (Lisa 1 – Digipädevuste enesehindamise skaala) 16. Kasutab erialaseks tööks vajaminevaid erialaspetsiifilisi tarkvaralahendusi 17. Kasutab oma töös ja dokumentide koostamisel korrektset eesti keelt tasemel vähemalt B2 (Lisa 2 – Keelte oskustasemete kirjeldused).	
Teadmised: 1) arhitektuuri ning sellega seotud kunstiliikide, kultuuri ja teaduste ajalugu ja teooriad; 2) arhitektuurse projekteerimise kvaliteeti mõjutavad kujutava kunsti, disaini ja sisearhitektuuri valdkonnad; 3) ruumilise planeerimise ja linnaehituse ning keskkonna-, maastiku- ja sisearhitektuuri alused, strateegiad, teooriad ja ajalugu; 4) ruumikompositsiooni alused; 5) linnaehituse ja arhitektuuri tüpoloogia; 6) arhitektuuriga seotud reaali- ja ehitusteaduste, -tehnikate ja -tehnoloogiate alused; 7) ruumilist arengut suunavad, planeerimist ja ehitiste projekteerimist reguleerivad ning teised valdkonnaga seonduvad õigusaktid; 8) majandus- ja ettevõtluskeskkond ning nende üldised arengusuunad.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	22-20022023-1.1.2/7k
2. Kutsestandardi koostajad	Ilmar Heinsoo, Eesti Arhitektide Liit Toomas Paaver, Eesti Arhitektide Liit Tõnu Laigu, Eesti Arhitektide Liit Andres Levald, Rahandusministeerium, Eesti Arhitektide Liit Veronika Valk, Kultuuriministeerium Kaie Enno, Eesti Planeerijate Ühing Endrik Mänd, MTÜ Linnade Liit Hindrek Kesler, Tallinna Tehnikakõrgkool Andres Ojari, Eesti Kunstiakadeemia
3. Kutsestandardi kinnitaja	Arhitektuuri, Geomaatika, Ehituse ja Kinnisvara Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	46
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	20.02.2023
6. Kutsestandard kehtib kuni	07.02.2024
7. Kutsestandardi versiooni number	7
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2161 Ehitusarhitektid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Certified Architect, EstQF Level 7
Inglise keeles	Diploma Architect, EstQF Level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Digipädevuste enesehindamise skaala	
Lisa 2 Keelte oskustasemete kirjeldused	